

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: H.C. Andersens Eventyr bd. VI kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Citation: Andersen, H. C.: "H.C. Andersens Eventyr bd. VI kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal", i Andersen, H. C.: *H.C. Andersens Eventyr bd. VI kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal*, C. A. Reitzel, 1990, s. 71. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-hcaeventyr06val-shoot-idm139779803080784.pdf> (tilgået 04. maj 2024)

Anvendt udgave: H.C. Andersens Eventyr bd. VI kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Historier 1852-55 II 217-326

De 12 historier i småhæfterne H1/2-52/53 samt andre 12, hvoraf 9 tidligere trykt, forenedes i 1855 både i det illustrerede bind HP-55, der siden blev forlæg for EHP2-63, og i SS18-55 (som også rummer fire Biographiske Skizzer og Anmeldelser, tidl. trykt senest 1853 og uden betydning for det flg.). HP-55 udkom 30.4., SS18-55 8.5.; det var som nævnt ovenfor en forsinkelse, idet HP skulle være kommet før jul, SS18 sammen med SS17 (to skuespil), der imidlertid fulgtes med SS19 15.3.55. Hovedsagen var, at HP måtte have forrang for SS18. H. C. Andersens Breve til Carl B. Lorck, ved H. Topsøe-Jensen, Odense 1969, er en hovedkilde til de to udgavers historie, men løser ikke alle tekstkritiske problemer - sikkert er det imidlertid, at de sidste 12 historier i vor udgave med rette følger HP, fordi den kom først.

Den var nu også sat i arbejde først. 1.11.54 - hedder det i brev til Lorck - håber Andersen og Reitzel, »at endnu *til Julen* Bogen kan komme ud; allerede i denne Uge har Hr Reitzel ladet begynde at sætte »Historier« osv.; en efterskrift meddeler, at SS18 skal komme i 72 februar, hvilket gentages 11.1.55, og da fremstillingen af de samlede skrifter rullede med to bind hveranden måned, er det ikke til at tro, at SS18 skulle have været i gang i oktober, da man knap havde afleveret bd. 13-14 og endnu skulle have 15-16 publiceret før jul. I december udkom endvidere Folke-Kalender 1855 med *Ved det yderste Hav og Pengegrisen* med tegninger af Vilh. Pedersen; begge indlemmedes i de to bogudgaver. 10.3.55 jager Andersen på Th. Reitzel, fordi HP dog *må* ud 8-14 dage før SS18 (brev NKS 2937,4°); på dette tidspunkt må man selvfølgelig have aftalt at bytte bd. 18 og 19. 3.4. fortæller han Henriette Wulff, at han om aftenen på sin fødselsdag »læste Correctur baade paa Eventyr og paa Biographien«, hvilket dog ikke er meget oplysende (BHW II 205). 16.4. meddeler han Lorck, at det sidste ark af HP nu -er under trykning.

HP er altså først påbegyndt og først udsendt. Om også først færdigtrykt, er uvist og mindre væsentligt, så gerne man end havde set Luno-arkivalier fra denne vinter. Spørgsmålet har dog sin interesse, fordi forlægget for det først igangsatte bind må være H 1/2-52/53 + diverse trykt og håndskrevet materiale, mens det på forhånd er uvist, om SS 18 er sat efter den samme bunke eller efter korrekturen af HP.

Emnet belyses især af rettelser under variantapparatets tærskel, dvs. stavnings- og tegnændringer noteret i arbejds eksemplarer. Og disse synes at gøre det klart, at H1/2 er forlæg for begge 1855-udgaver. De små afvigelser forener i godt 30 tilfælde H1/2 med HP, i godt 20 tilfælde med SS18; men disse to tal er kun brøkdele af 120, det antal steder, hvor H1/2 står alene mod de to 1855-udgaver, som nemlig følger »C-normen«. En dygtig sætter, muligvis den samme trods opgavens omfang, kan meget vel have behersket denne norm så sikkert, at han har kunnet sætte de to udgaver med denne betydelige grad af ensartethed, uden at forlægget har været gennemrettet; men rettet eller urettet exemplificerer disse udgavers indbyrdes forhold omfanget af ubevidste småændringer.

Fra apparatet kan fremdrages et ubetydeligt antal ubetydelige rettelser fra de 60 sider, H1/2 fylder. H1/2 = HP mod SS18: 21838; = SS18 mod HP: 22925, 23935, 23936, 2455 (med rettelse hentet i SS18), 2517, 26310, 26630; og alene mod de to 1855-tryk: 2216, 22622, 2457, 25010 (rettelse til det korrekte), 25622, 25716, 25738, 26028, 26429.

De sidste 12 historier frembyder allerede i udgavens noter særlige forhold. SS18 er gennemgående en lidt bedre text end HP og står ofte sammen med originaltrykkene mod denne. Det kunne betyde, at HP var et forringet optryk efter SS18 eller, da dette ovenfor blev afvist, at SS18 simpelthen er bedre gennemset eller måske sat. Man må regne med, at den blandede manuskriptbunke, HP er sat efter, gik videre til SS18's sætter, ligesom forholdet var for H1/2. Som hovedregel må 73 HP-55 og SS18-55 altså opfattes som sideordnede optryk af tidligere hæfter og tryk. Opdagelsen af det manuskript, der savnedes II 323, bekræfter, at *Pengegrisen* ligesom *Ved det yderste Hav* er sat efter to forskellige manuskripter henholdsvis til **O** og **A**, vel således at Andersen, da Reitzel ønskede disse historier, leverede det ms., der lå forud for det til Delbancos Folkekalender leverede. Derved isoleredes den bedste text i **O** alene.

Apparatet meddeler henimod 50 afvigelser mellem 2. halvdel af de to 1855-tryk indbyrdes. I de 9 historier, der har et **O**-tryk, følger SS 18 næsten undtagelsesløst dette overfor HP-55. Det er ikke lykkedes at fornemme en tendens i en af de to udgaver. Hvad enten man spørger efter logik/ulogik, tale/skrift, gammeldags/moderne, giver det lille materiale usikre svar. 29715 og 30828 er der indført textrettelser med støtte i SS18 + **O** eller et ms. 28933 har begge udgaver accepteret forf.s *et Barn kuns*, mens **O** viger tilbage og skriver *kun et Barn*.